

อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

INFLUENCE OF GOOD GOVERNANCE ON ADMINISTRATION EFFECTIVENESS BASED ON STRATEGY OF
SAKON NAKHON PROVINCIAL OFFICE OF BUDDHISM

รัศมี แสนเสน* สันญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และ ละมัย ร่มเย็น

Rasamee Saensen*, Sanyasorn Swasthaisong and Lamai Romyen

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Program in Department of Public Administration, Faculty of Management Science

Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: Email: tuktuk_rasame@hotmail.com

รับบทความ 9 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 6 สิงหาคม 2563 ตอบรับบทความ 17 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผล การบริหารงานตามยุทธศาสตร์ และ 4) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 293 รูป โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามานะ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ รวมถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.791-0.974 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์แปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) และประสิทธิผลการบริหารงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ประสิทธิผลการบริหารงานแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านนิกาย และด้านพรรษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน โดยหลักความคุ้มค่ามีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานสูงที่สุด (Beta= 0.223) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม (Beta = 0.205) และหลักความรับผิดชอบ (Beta = 0.196) ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงาน ได้ร้อยละ 57.70 2) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงาน คือ การอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนาและสนองงานกิจการคณะสงฆ์ การพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการทำนุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติ และศาสนสถาน

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, ประสิทธิผล, การบริหารงานตามยุทธศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of the study were 1) to examine a level of the good governance and the effectiveness of administration based on strategy of Sakon Nakhon Provincial Office of Buddhism, 2) to compare the effectiveness of administration, classified by personal factors, 3) to determine the influence of good governance on the effectiveness of administration, and 4) Guidelines for improving the effectiveness of administration of Sakon Nakhon Provincial Office of Buddhism. A sample consisted of 293 authoritative monks and ten key informants in Sakon Nakhon Province, selected through Taro Yamane's formula and stratified sampling. The instruments were a set of questionnaires with a reliability between 0.791 and 0.974, and the interview forms. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, (One-Way ANOVA analysis, and multiple regression analysis.

The results revealed that: 1) Good governance was at a high level ($\bar{X} = 4.48$) and the effectiveness of administration overall was at a high level at ($\bar{X} = 4.42$). The effectiveness of administration classified by personal factors

in terms of Nikaya and length of services were at a statistical significance of 0.05 level. The six principles of good governance had an influence on effectiveness with the main value of the highest prediction coefficient ($\text{Beta} = 0.223$), followed by the rule of law ($\text{Beta} = 0.205$), and the responsibility ($\text{Beta} = 0.196$). All independent variables were able to predict the effectiveness of administration by 57.70 percent. 2) The guidelines for developing administration covered the patronage and protection of Buddhism, performing to serve the Buddhist Sangha affairs, the development of Buddhist monks' education, religious successor, and the development and maintenance of Buddhist temples, and the religious artifacts and places.

Keywords: Good Governance, Effectiveness, Administration Based on Strategy

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐซึ่งได้มีการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายเพื่อให้ระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและการยุบหน่วยงานที่ไม่จำเป็น มีการกระจายภารกิจให้แก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก การตอบสนองความต้องการของประชาชนและได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นการผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2547, หน้า 10) สถานการณ์ทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการบริหารงานของภาครัฐ ก่อเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ทางด้านโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐยังขาดความยืดหยุ่น และข้าราชการยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม และวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในระดับโครงสร้าง ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่สำคัญ ภาครัฐยังขาดกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองเพื่อให้มีประสิทธิภาพและคล่องตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายนอกและด้านบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน รวมถึงไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบภาครัฐในปัจจุบัน จึงส่งผลให้การดำเนินงานในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของภาครัฐยังมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรมอย่างแท้จริง ทำให้การบริหารจัดการไม่สามารถตอบสนองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตฉ้อฉลในการปฏิบัติราชการได้ และประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารสถานการณ์บ้านเมือง รวมถึงไม่รู้ระบบการปฏิบัติงานของราชการเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการทุจริต มีการประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ภาครัฐเกิดความสูญเสีย ทั้งในแง่ภาพลักษณ์ งบประมาณ รายได้ นำส่งรัฐ และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตภายในหน่วยงานภาครัฐเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 4) จากประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการสร้างหลักธรรมาภิบาลขึ้นมา มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยจะมุ่งเน้นยึดให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีวิธีการทำงานเพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมัยใหม่ ซึ่งกำหนดให้ส่วนภาครัฐปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย หลักการ 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (วันเพ็ญ พานพิกุล, 2552, หน้า 144-149)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้กำหนดพันธกิจการดำเนินงาน ดังนี้ คือ 1. เสริมสร้างให้ทางสถาบันและกิจการทางพระพุทธศาสนามีความมั่นคงยั่งยืน 2. สนับสนุนส่งเสริมและจัดการการศึกษาสงฆ์ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาให้มีความรู้ คู่คุณธรรม 3. จัดการศึกษาสงฆ์เพื่อผลิต และพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมเผยแผ่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง 4. ดำเนินการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาโลกและ 5. พัฒนาการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติให้เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมเพื่อให้อาณาประชาราษฎร์สามารถบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจประกอบกับรัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ในด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ส่งเสริมให้มีการ

นำระบบพิทักษ์คุณธรรมมาใช้ในการบริหารบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ใช้มาตรการทางกฎหมาย ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมและการมีจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการ และมีความซื่อสัตย์สุจริตควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกระดับอย่างเคร่งครัด รวมทั้งปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายเพื่อครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ อย่างไรก็ตามสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่ในระดับจังหวัด ตามการแบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานตามพันธกิจ การสนองตอบต่อการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและการเป็นไปเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ ให้มีความสำคัญในด้านการส่งเสริม การบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561) ซึ่งตรงตามประกาศเจตจำนงสุจริตในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกาศ เมื่อวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ประกาศ “เจตจำนงสุจริต” ในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทุกคน ทุกระดับได้สำนึกตระหนัก และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในอันที่จะสร้างและแสดงถึงความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด ความปลอดจากการทุจริตในการปฏิบัติงานความมีวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรและการมีคุณธรรมในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการบริหารที่สำคัญแห่งความสำเร็จนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำความขัดแย้ง และสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งทำให้การบริหารงานตอบสนองความต้องการของประชาชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร เพื่อให้ทราบว่ธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับใด ประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่ และธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสกลนครให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

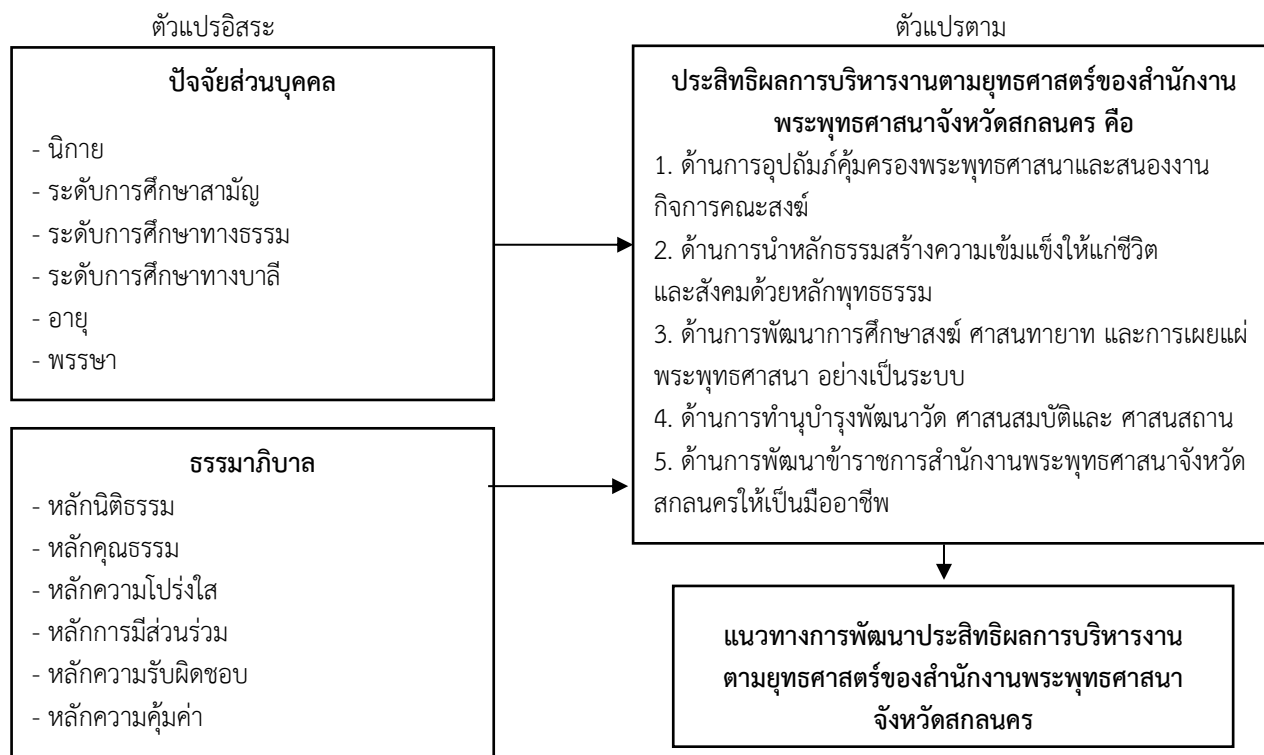
ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกรอบแนวคิดตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2546 (วันเพ็ญ พานพิกุล, 2552, หน้า 144-149) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 หลัก คือ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า และยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร 5 ด้าน คือ 1. ด้านการอุปถัมภ์ค้ำครองพระพุทธศาสนาและสนองงานกิจการคณะสงฆ์ 2. ด้านการนำหลักธรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม 3. ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างเป็นระบบ 4. ด้านการทํานุบำรุงพัฒนาวัฒนธรรมสมบัติและศาสนสถาน 5. ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย
3. หาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยการนำความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถามของตัวแปรแต่ละตัวแปร หลังจากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกเฉพาะค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ข้อได้ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตัดออก

3.2 โดยวิธีการทดลองใช้เครื่องมือการหาค่าอำนาจจำแนก ผู้วิจัยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อในแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ มีค่าระหว่าง 0.65-0.90 และนำข้อคำถามที่ทดลองใช้กับพระสงฆ์จำนวน 30 รูป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการใช้การคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าระหว่าง 0.791-0.974

4. นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลและแปลค่าทางสถิติ

6. นำผลจากการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนา
7. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโดยใช้ค่าเฉลี่ยของด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์ และด้านการดำเนินงานบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน

8. สรุปผลและเผยแพร่ต่อสาธารณะชนต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 1,084 รูป

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 293 รูป การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 127) การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยสามารถกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรโดยวิธีการสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional stratified Random Sampling) ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนในแต่ละช่วงชั้นต่อจำนวนประชากรทั้งหมด จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 18 อำเภอ ตามการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสำหรับสอบถาม เกี่ยวกับอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร โดยเป็นเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 รายละเอียดของแบบสอบถามในแต่ละตอนมี ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นิกาย ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาแบบแผนกรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี อายุ พรรษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนาและสนองงานกิจการคณะสงฆ์ 2. ด้านการนำหลักธรรมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม 3. ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ 4. ด้านการทํานุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน และ 5. ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นปลายเปิด (Open-ended Form)

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรอง และแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร ทั้ง 2 นิกาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปประสานงานด้วยตนเอง

2. นำหนังสือรับรอง และแนะนำตัวผู้วิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พร้อมแบบสอบถามไปขอความเมตตาจากเจ้าคณะอำเภอแต่ละอำเภอเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจ้งกำหนดเวลาเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่วางแผนไว้

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดจากเจ้าคณะอำเภอ ที่ได้รับการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาดำเนินการต่อตามขั้นตอนของการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย 1. ค่าความถี่ (Frequency) 2. ค่าร้อยละ (Percentage) 3. ค่าเฉลี่ย (Mean) 4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) 2. ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของเพียร์สัน (Pearson) 3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย t-test (Independent Sample), F-test (One Way ANOVA), การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient), การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรตาม เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และหาอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด โดยการวิเคราะห์

ตัวแปรแบบรวม (Enter) และพิจารณาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม นิกาย ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาแบบแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี อายุ และพรรษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. นิกาย		
- มหานิกาย	195	66.60
- ธรรมยุต	98	33.40
2. ระดับการศึกษาสามัญ		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	189	64.50
- ปริญญาตรี	101	34.50
- สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.00
3. ระดับการศึกษาแผนกธรรม		
- นักธรรมตรี	25	8.50
- นักธรรมโท	40	13.70
- นักธรรมเอก	228	77.80
4. ระดับการศึกษาแผนกบาลี		
- ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	271	92.49
- ป.ธ. 1-3	13	4.44
- ป.ธ. 4-6	6	2.05
- ป.ธ. 7-9	3	1.02
5. อายุ		
- อายุ 20-30 ปี	15	5.10
- อายุ 31-40 ปี	39	13.30
- อายุ 41-50 ปี	115	39.20
- อายุ 51-60 ปี	79	27.00
- อายุ 61 ปี ขึ้นไป	45	15.40
6. พรรษา		
- 5-10 พรรษา	37	12.60
- 11-15 พรรษา	60	20.50
- 16-20 พรรษา	97	33.10
- 21 พรรษา ขึ้นไป	99	33.80
รวม	293	100

จากตาราง 1 พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นมหานิกาย จำนวน 195 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.60 มีการศึกษาสามัญในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 189 รูป คิดเป็นร้อยละ 64.50 มีการศึกษาแผนกธรรมในระดับนักธรรมเอก จำนวน 228 รูป คิดเป็นร้อยละ 77.80 ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน 271 รูป คิดเป็นร้อยละ 92.50 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 115 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.20 มีพรรษา 21 พรรษา ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.80

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

หลักที่	ธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	หลักนิติธรรม	4.51	0.34	มากที่สุด
2	หลักคุณธรรม	4.38	0.31	มาก
3	หลักความโปร่งใส	4.45	0.31	มาก
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.61	0.43	มากที่สุด
5	หลักความรับผิดชอบ	4.62	0.19	มากที่สุด
6	หลักความคุ้มค่า	4.31	0.36	มาก
โดยรวม		4.48	0.17	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.61$) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.51$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.45$) หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.38$) และหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.31$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

ด้านที่	ประสิทธิผลการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์	4.39	0.31	มาก
2	การนำหลักธรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม	4.48	0.28	มาก
3	ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ	4.36	0.24	มาก
4	ด้านการทำนุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน	4.40	0.29	มาก
5	ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ	4.46	0.29	มาก
โดยรวม		4.42	0.19	มาก

จากตาราง 3 ประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การนำหลักธรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชีวิตและสังคมด้วยหลักพุทธธรรม ($\bar{X} = 4.48$) ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.46$) และด้านการทำนุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

4. ประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านนิกาย และด้านพรรษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านระดับการศึกษาสามัญ ด้านระดับการศึกษาแผนกธรรม ด้านการศึกษาแผนกบาลี และด้านอายุ

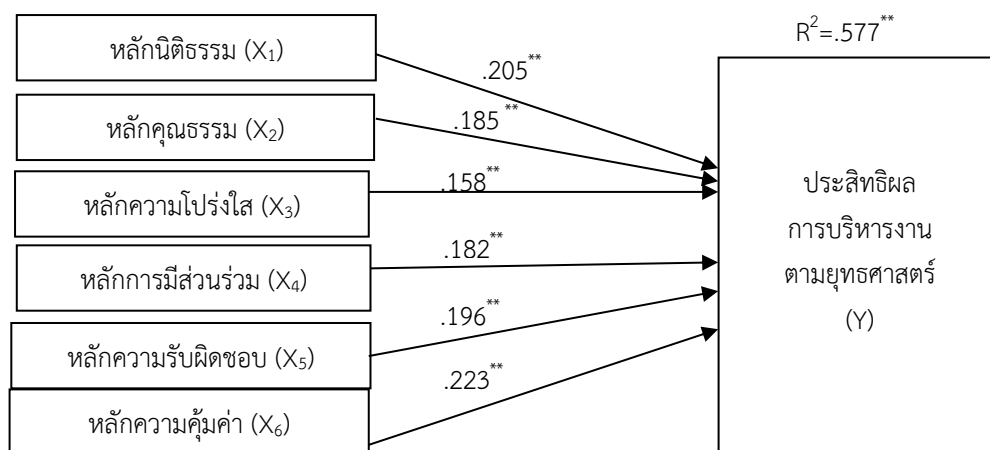
5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ดังตาราง 4

ตาราง 4 อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
หลักนิติธรรม (X ₁)	.115	.035	.205	3.257	.001**	.115	.035
หลักคุณธรรม (X ₂)	.110	.038	.185	2.895	.004**	.110	.038
หลักความโปร่งใส (X ₃)	.117	.040	.158	2.902	.004**	.117	.040
หลักการมีส่วนร่วม (X ₄)	.074	.021	.182	3.441	.001**	.074	.021
หลักความรับผิดชอบ (X ₅)	.141	.038	.196	3.688	.000**	.141	.038
หลักความคุ้มค่า (X ₆)	.117	.028	.223	4.239	.000**	.117	.028

Adjusted R² = .577, Sig = .000, F-Value = 23.810

จากตาราง 4 พบว่า ธรรมาภิบาล (ตัวแปรอิสระ) ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหลักความคุ้มค่ามีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานสูงที่สุด ($\beta = 0.223$) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ($\beta = 0.205$) หลักความรับผิดชอบ ($\beta = 0.196$) หลักคุณธรรม ($\beta = 0.185$) หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.182$) และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์น้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ($\beta = 0.158$) โดยองค์ประกอบของธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักสามารถร่วมกันพยากรณ์อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 57.7 (Adjusted R² = .577) ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) เนื่องจากค่า VIF (Variance Inflation Factor) ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance เข้าใกล้ 1

ภาพประกอบ 2 ภาพสรุปการทดสอบอิทธิพลของธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

6. แนวการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์ พบว่า ควรส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ และการปฏิบัติงานของพระวินยธิการ ตลอดจนพัฒนาความรู้ด้านบทบาทหน้าที่และกฎหมายต่าง ๆ ให้กับเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์และพระสังฆาธิการตามวัตถุประสงค์ของมหาเถรสมาคมและกฎหมายของอาณาจักร ช่วยเหลือด้านกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองสงฆ์ สร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ให้มีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองสงฆ์ เพื่อช่วยเหลือเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์

6.2 ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ พบว่า ควรส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ สนับสนุนให้มีการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา เน้นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เสริมสร้างคนดีตามหลักพุทธธรรมตามแนวทาง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ตลอดจนการ

สนับสนุนการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามอริยาวัตรและตลอดชีวิต และพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางพระพุทธศาสนาพร้อมทั้งสนับสนุนสวัสดิการให้แก่บุคลากรทางพระพุทธศาสนา

6.3 ด้านการดำเนินงานบูรณาการวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน ควรพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ มีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และเป็นแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาวัดให้เป็นลานวัด ลานใจ ลานกีฬา สนับสนุนวัดประชารัฐให้เป็นศูนย์พัฒนาจิตใจของคนในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด และราชการ (บวร) รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนเงินอุดหนุนต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาวัดและทำนุบำรุงศาสนสถานตลอดจนการช่วยเหลือสงเคราะห์วัดที่ประสบวินาศภัย และภัยธรรมชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดถูกต้องและทันกำหนดเวลา ตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสำคัญกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ที่เป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย คูศรีพิทักษ์ (2553) ได้ศึกษา เรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาลสายปฏิบัติต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โสสง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในประเทศไทยโดยใช้กระบวนการของการบริหารจัดการที่ดี ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการที่ดีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 หลัก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักความคุ้มค่า หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักองค์การแห่งการเรียนรู้ หลักการบริหารจัดการ และหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการนำหลักธรรมสร้างเสริมเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ และด้านการทำนุบำรุงพัฒนา วัด ศาสนสมบัติและศาสนสถานที่ เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้ความรู้แก่พุทธศาสนิกชน เกี่ยวกับศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต บุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ให้บริการด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาวัดสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด และราชการ (บวร) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สติธัย แพงแพง (2560) ทำวิจัยเรื่องประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย และด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครจะแปรตามปัจจัยบุคคลของพระสังฆาธิการ ด้านนิกาย และพรรษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านระดับการศึกษาสามัญ ด้านระดับการศึกษาแผนกธรรม ด้านการศึกษาแผนกบาลี และด้านอายุไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจอม จารุณโณ (หงษ์ทอง), (2557) ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานของ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ที่พบว่าอิทธิพลธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ได้ส่งอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐาน = .577 โดยหลักความคุ้มค่ามีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = 0.223$) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ($\beta = .205$) หลักความรับผิดชอบ ($\beta = .196$) หลักคุณธรรม ($\beta = 0.185$) หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.182$) และน้อยที่สุดคือหลักความโปร่งใส ($\beta = 0.158$) ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชัย อุดมกิจมงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดสกลนครพบว่า ปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัย 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด รองลงมาคือด้าน หลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส และด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ หรือตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรประสิทธิผลการบริหารงานได้ร้อยละ 88.00

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครควรส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้น 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยการลดขั้นตอนการดำเนินงานไม่ให้ง่ายยาก ซับซ้อน ลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและมีระบบการประสานงานที่สะดวกและรวดเร็ว 2) ด้านหลักคุณธรรม โดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการยึดถือความยุติธรรมและเสมอภาค เผยแผ่ความรู้เรื่อง กฎ ระเบียบของหน่วยงานให้แก่พระสงฆ์และผู้บริหาร ปฏิบัติหน้าที่โดยมีจริยธรรมและจรรยาบรรณ 3) ด้านหลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาตามที่กฎหมายกำหนดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงมีระบบการจัดการข้อร้องเรียนที่ชัดเจน

1.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครควรเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาศึกษาสงฆ์ ศาสนาทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาบุคลากรผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาใหม่ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา 2) ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์ โดยการส่งเสริม สนับสนุนการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ มีระบบการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์เกี่ยวกับพระสงฆ์ 3) ด้านการทํานุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติ และศาสนสถาน โดยการส่งเสริมให้วัดเป็นวัดท่องเที่ยว วัดส่งเสริมสุขภาพ สอนสมุนไพรภายในวัด ช่วยเหลือวัดที่ประสบวินาศภัยและภัยธรรมชาติ ส่งเสริม สนับสนุนและอุปถัมภ์การจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัด รวมถึงการส่งเสริมพัฒนาวัดให้มีความพร้อมในการดำเนินงานด้านการปฏิบัติธรรม

1.3 ในการเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ควรมีก掖ุทธ์การบริหารงานคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายที่เสมอภาคและเท่าเทียมกับคณะสงฆ์มหานิกาย โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์ที่มีพรรษาตั้งแต่ 21 พรรษาขึ้นไป

1.4 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน มาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารตามยุทธศาสตร์ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากหลักความคุ้มค่าเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกการบริหารธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

2.3 การใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่สูงขึ้น เช่น การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก การวิเคราะห์เส้นทาง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2561). อิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลใน จังหวัดสกลนคร. *รยมสาร*, 16(2), 493-494.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 1601502 วิธีการทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระจอม จารุณโณ (หงส์ทอง). (2557). *ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสมัย ศุภศิริพิทักษ์. (2553). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัด สกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วันเพ็ญ พานพิกุล. (2552). *การบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สถิตย์ แผงแพง. (2560). *ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม*. อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2547). *การศึกษาระบบทศน์ และคุณลักษณะของข้าราชการไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและศูนย์บริการวิชาการแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *เจตจำนงสุจริต*. เข้าถึงได้จาก http://www.oic.go.th/INFOCENTER52/ifunc_paging.asp. 30 พฤศจิกายน 2561.
- สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2554). *การบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในประเทศไทยโดยใช้ กระบวนการของการบริหารจัดการที่ดี*. ดุษฎีนิพนธ์ ร.บ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Likert, Rensis. 1967. "The Method of Constructing and Attitude Scale", *Reading in Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row Publication.